

nepohynulý žiwot = nepomjgegcej; poslednj věci gsú čtyři napominadla a strašidla zarmucugjee ducha člowěčieho; blchy m. blechy.

Swatého Bernarta Traktátec o bogi duchowniem.

Přitištěn gest k připomenutému práwě spisu Zrcadlo w Benátkách r. 1506 wyšlému, a zagjmá 13 listúw. Allegorické toto pagednánjčko nemá mnoho ceny do sebe: W českém překladu geště starých minulých časůw užjwáno, gako: káza, wypuštěn by, progjde, přigjdechu, gechu se, zawolachu, atd.

IV. Přehled pramenů práwnjch w Čechách.

Od

Wáclawa Hanky.

(ČtENO dne 21 ledna 1841.)

Neystaršj práwa w Čechách, gež částečně gen z oswozowánj a wygjmánj od práw známe, srownáwagj se s obecným práwem slowanským w ostatnjch slowanských krajinách, zwláště s práwem Slowan bydlejceh na Labi, Odře a Wislé ¹⁾. Pokud práwo to na wšech obywateljech stegně rozdělčno wězelo, spravedliwě, mjrně i lahodně se wykonáwalo, když ale pozděgi chrámi i klášterowé s gich dědinami i lidmi od práwa zemského se wygjmali ²⁾, a zwláště když německé práwo, tak nazwaný purkrecht, do slowanských wlastj se wtjratj počalo a dworu i wlasti potřebná práce, břemena i daně na ostatnjch obywateljech i dědinách zůstáwaly, tu arci při pořád se šjřjceh wysadách i swobodách, i wzrústagjceh zemských potřebách na druhau neoswozowenau stranu obtjžněšj konánj a newystižitelné poplatky se hrunuly, až konečně práwo slowanské proměněno býti muselo.

Práwo knjzeczj bylo tak nazwaná regalia a sice wrehnj práwomocnost (poprawa) s gegjmi důchody, hornictwem, raženjm mince, wybjránjm mýta, stawenjm hradůw a měst, s požitkem lesůw i řek a t. d.

1) Wiz staré listiny české, morawské, slezské, polské, lužické, braniborské, pomorské, meklenburské a t. d., w nichž, ač latině psaných, konánj ta slowansky se přiwodj. *Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte in Schlesien und der Ober-Lausitz v. Tschoppe und Steuzel. Hamburg 1832.* Těž zbjrku neydáwněšjch slownjků latinsko-českých w Praze 1833.

2) Wiz tež listiny, z nichž gednu na příklad geště netištěnanu z Archivu kapitoly pražské zadu připogjme.

První zmínku o právu v Čechách činí Kosmas: že se totiž lid se svými rozepřími před Kroka jako věly k auli z celých Čech hrnul³⁾; kteraužto slowůtnost w saudu dcera geho Libuše po něm dosti dlouho držeti uměla, až gi konečně nesrownalost dwau bratrů o dědiny oteowské k odewzdánj saudu přiměla⁴⁾. Wolen Přemysl, o němž též Kosmas výslowně prawj: že všeka práwa, gichž země česká užjwala a gimí řjzena byla, tento Přemysl s Libušj ustanowil⁵⁾, kterážto powěst až do čtrnáctého wěku mezi lidem se zachowala, gokož o tom Neyvyššj Sudj zemský za Karla a Wáclawa Ondřej z Dubé: »Práwo české země dáwno jest nalezené, ještě ot pohanstwie a najwiece ot Přemysla orače a od těch panów, kteříž sú té chwile byli,« píše. Památkau duchownjho práwa gsau ustanowenj biskupská desátku⁶⁾, a zákony, gež Břetislaw s biskupem Sewerem 1039 nad hrobem sw. Wogtěha w Hnězdně Čechům prohlásil⁷⁾. Že i práwa zemská dáwno sepsána a knjžaty českými prohlášena byla, důkazy toho máme w práwech županských i zemanských kraginy brněnské 1229⁸⁾ a břetislawské 1237 a 1247⁹⁾, o nichž král Otakar Přemysl výslowně připomjná. Nesmjme se ohlžeti na to, že češtj páni, zwláště po wyhasnutj Přemyslowa rodu, swobodu swau tak wolně rozpaustěli, že žádných práw a nálezůw psaných mji nechtěli.

Tak také býwala práwa městská, tak nazwaná jura originalia, na nichž se zwláště práwa brněnská a práwa hornická ghlawská wytwořiwše, po celých Čechách i Morawě rozšřila a až do 1579 dotrwala¹⁰⁾. W Lužici, Slezsku ano i na Morawě gako w Olomauci, a i w sewernjch městech českých zahnjzdilo se práwo magdeburské. Pozděgi za krále Jana

3) Crok — vir fuit hic in suis generationibus ad unguem perfectus, rerum secularium opulencia praeditus, iudiciorum in deliberatione discretus, ad quem tam de propriis, quam ex totius provinciae plebibus velut apes ad alveare ita omnes ad ditimenda couuolabant iudicia. Script. rer. boh. p. 9 et 470.

4) *ibid.* S. 11 — 15 et 471. Abhandl. d. k. böhm. Gesellsch. Fünfter Folge 1. Band 1841.

5) Hic vir (Premysl) — omnia iura, quibus haec terra utitur et regitur, solus cum sola Lubussa dictavit. Script. rer. boh. p. 19.

6, 7) *ibid.* p. 85 et 109.

8, 9) Ne autem ea iura, quae prius a nostris predecessoribus, ut a bone memoriae duce Conrado et ab aliis postmordum aut a nobis in tota breninsí provincia sunt statuta. Jura primaeva Moraviae. Brunnae 1781. p. 23. Abh. d. k. böhm. Gesellsch. 1786. p. 477. Codex dipl. Moraviae T. II. p. 209.

10) Cursus ciuiliu sententiarum Běh městských wýpowědj, kterýž 1536 w Litomyšli skrácen od Brkci z Licka wyšel. Zwláste práwo hornj městské Wáclawa II neywjce nám wedenj práwa z oněch ztracených půwodnjch práw zachowalo, kteréž se s hornjm právem i do ciziny wedralo, na kterémž i posawádnj řád saudnj w c. k. rakauských zemjch z wětšjho djlů založen gest. Wiz Monumenta historiae Boemiae Dobneri Tom. IV. p. 205. Jura primaeva Moraviae p. 43. Versuch über die ältesten Municipalrechte von Jos. v. Monse in die Abhandl. der k. böhm. Gesellsch. der Wiss. auf d. Jahr 1787. p. 75. Geschichte der böhm. u. mähr. Bergwerke von Peithner v. Lichtenfels. Wien 1780. Franz Ant. Schmidt Berggesetzgebung. Wien 1832. Joh. Ferd. Schmidt Darstellung des Bergrechtes im Königreiche Böhmen. Prag 1833. a Geschichte des Bergbaus und der Berggesetzgebung im Königreiche Böhmen von Grafen Kasp. Steinberg. Prag 1837.

a syna geho Karla nové uspořádánj wnitřnjeh ustanowenj městských w Praze učiněno ¹¹⁾. Karel i wysazenj winnie ustanowil. Konečně ustawenie Židům.

Práwnj rukopisy naše takto se rozwrhnauti mohau :

I. *Práwo zemské české.*

1. *Kniha starého pána z Rosenberka*: »Ktož pojme komorníka Pražského na pólhon X obce nejmá práwo měřiti, proto že to zwóle a kúpil se wšiu zwoliú ¹²⁾.

2. *Řád práwa zemského*: »Kdyžby kto chtěl z hlavy bratra swého X tehdy z těch dědin móz učiniti co chce, jako z swých wlastních dědicých.« Latine: *Ordo iudicii terre*: »Si quis pro capite fratris sui X post vero de ipsa hereditate idem actor et beneficiarii disponent tanquam de re propria prout eis videbitur expedire.«

3. *Maiestas Carolina*: »Sanctissimam Trinitatem X debite facere conservari. W českém gazyku máme dwoge stará přeloženj: a) *Řád české koruny*: »Swatú Trojici w jednotě a t. d. X aby we cti spolu w jednotě přebýwali« (překlad neauplný). b) *Řád a ustawenie české koruny*: »Boha všemohúcieho ku pomoci wzywaje X wěno zjednati zemským práwen« (krátký wýtah).

4. *Ondřeje z Dubé wýklad* na práwo zemské: »Práwo zemské české dáwno jest nalezené X na panowánie také jinde práwa newed, než kdež jest zwod. Odhádanie jinde nečin, než kdež jest zwod a panowánie, aby práwo ku práwu sjednali.«

5. *Jus terrae Boemiae*: »Rex debet per baronem datum in iudicio citari X Item omnia vadia recognita pertinent ad beneficiarios subcamerarii nec debent deleri sine eju consensu et voluntate« ¹³⁾.

6. *Kusowé o práwě dědin manských i swobodnjeh*. »Tiemto během mnoho dědin manských«, a t. d.

7. *Wypisy z desk zemských*. a) Nálezowé za krále Jana, b) za Karla, c) za Wáclawa, d) za Sigmunda ¹⁴⁾, e) za Ladislawa, f) za Giřj Poděbradského, g) za Wladislawa.

8. *Wiktorína ze Wšehrd knihy dewatery* o práwíech a súdiech i o deskách země české.

9. *Zřízení zemská Wladislawská* w Praze, r. 1500 tištěná.

II. *Práwa městská.*

10. *Cursus civilium sententiarum*. Běh městských wýpowědí Přemysla Otakara II. S malau změnou gsau to práwa městská brněnská, gjhlawská, kutnohorská, pražská, hra-decká ¹⁵⁾ a t. d.

11) Uspořádánj to nacházj se na radnjm domě w tak nazwané »městské knize,« a s někerými doplky w knihowně kapitoly Pražské.

12) Tohoto práwa přikladu sem geště nikde nenašel. Moge nové přeloženj doslowné latinské tištěno gest w Najdawniejszych pomnikach prawodawstwa slowianskiego, wydal Andrzej Kucharski. Warszawa 1838. str. 279 – 344. Moge německé přeloženj gest u dworských desk w rukopisu.

13) Tohoto zemského práwa gest 126 článkůw, a přeloženj posud žádného se nenašlo.

14) Nálezowé panšj za krále Wáclawa a Sigmunda sebráni gsau Ogieřem z Oteďedíc.

15) Práwa tato wysla giž w XV wěku bez mjsta a bez let, o kterémžto wydanj obsjrně gedná Adaukt Voigt

11. *Jus municipale et montanum Iglaviense*. Práva městská i horní Jihlavská.
12. *Constitutiones juris metallici Wenceslai II*. Práva královská hornická Wáclawa II.
13. *Constitutiones civitatis Pragensis per certos ad hoc deputatos*: Wir Wenzelab Rokezaner Richter vnd Andres Goldner Seydel von Piesk atd. Od léta 1328 až do 1389.
14. *Práva konšelská* a měštanská za krále Jana, Karla a Wáclawa: »Najprwé že všeliký konšel má poslušen býti purgmistra atd.«
15. *Práva Soběslavská*: »Za času knížete Soběslawa Wyšehradského atd.« (Gak se zdá, w husitských nepokogjeh sepsaná.)

III. Práva cizá.

16. *Práva wikipildě sasického řádu*: »Pane bože všemohúei,« — přeložena z německého »der vermehrte Sachsenspiegel, auch das schlesische Landrecht genannt.«
17. *Práva císařská*, gichž užíwáše rytieřstwo i města po všem křestianstwi: »Buoh jest ustawil dwa meče na zemi« atd. gest to přeloženo z prwnj polowie šwábského zrcadla a druhá polowie téhož šwábského zreadla gsau:
18. *Práva wclikého města Pražského*, a najprwé o liehwě: »Přisahuli já atd.«
19. *Práva manská*: »Ktož manská práwa uměti chtěji atd.« z německého: das sehwbäbische Lehnrecht ¹⁶⁾.
20. *Kniha magdburskych práw městskych*, kteráž *Donát* slowe.

IV. Pomůcky k saudownictwji.

21. *Solfernes* nebo žiwot Adamów, a
22. *Belial*, gako druhý djl Solferna. W obau knihách těchto gest rozwinuto saudownictw starých wěkůw welmi obšjrně se všemi obřady a formalnostmi.

Rukopisowé obsahu práwnjho wúbec.

- 1) **A.** Rukopis w lennjeh dskách na papjje w 4. obsahugjej 116 str. w pergamenowé obálee.
  - 1—32. Casus. Petrus spoliavit Johannem in via pacis sine jure etc.
  - 33—75. »Ktož pojme komornika na póhon atd.« gest to kniha starého pána z Rosenberka č. 1.
  - 76—116. »Notandum si quis pro capite fratris sui etc.« č. 2.

Acta literaria Bohemiae et Moraviae Vol. 1. pars 1. Prag 1774. pag. 27 pogmenowaw ge »Decisiones casuum forensium secundum jus municipale Moravicum«. Krásný wýtisk na pergameně chowá se, gak mně František knjze z Lobkowic obšjrnau zpráwu o tom dal, w knihowně řádu německých rytjřů we Wjdni, gako též, že u neyvyššjho kancléře hraběte Mitrowského obšjrnějšj rukopis latině a stegný s tjmto wydánjm w češtině se nacházj. Také práwa tato wydal Briki z Lieska w Litomyšli 1536, zkorrigowaw ge dle latinského půwodu i po giných exemplářjch českých starých, gimž předeslal i práwa konšelská č. 14.

- 16) Wydána gest tato kniha w Litomyšli 1538, ač na tituli stogj: »Práva manská, lethá Pana našeho Gezu Krysta Syna Božího 1538 tlačenjny su tyto knihy w Slawném městie Olomuczy«, gakožto swěděj připogcná »Práva Zemská, Na kteráž se Práva manská wztahugj«.

- 2) **B.** rkp. Biblioteky weřegné Pražské XVII. F. 49 w 4. wazba stará zařlautlá.
 1—16. Řád práwa zemského č. 2.
 16—18. Kusowé o práwích dědin manských. č. 6.
 18—39. Wýklad Ondřeje z Dubé č. 4.
 39—57. Práwa starého pána z Rozenberka č. 1.
 58—108. Práwa welikého města Pražského č. 18.
 108—110. Berna regalis generalis »Nos Wenceslaus« atd.
 111—156. Knihy zemských práw: »Pane bože nebeský« atd. č. 16.
 156—159. Summa integra berne regalis.
 159—168. Práwa Soběslawská. č. 15.
- 3) **B. II.** rkps. též knihowny XVII. C. 22. na pap. we fol., wazba w prkenkách čerwená, kožená.
 1—14. Wýklad Ondřeje z Dubé. č. 4.
 14—25. Práwa starého pána z Rosemberka. č. 1.
 26—35. Řád práwa zemského. č. 2.
 35—38. Přípis Ondřeje z Dubé králi Wáclawowi: »Hotowi síuce« atd. a pak Najjasnějšiemu Kniežeti atd., dále »kdyžby kto chtěl držeti dlúho koho w útociech« atd.
 38—44. Řád koruny české ciesařem Karlem potvrzený: »Swatú Trogici w jednotě« atd. č. 3. a.
 44—57. Práwa země české ciesařem Karlem potvrzená: »Boha všemohúcieho ku pomoci wzywaje« atd. č. 3. b.
 57—60. Práwa manská. č. 19.
 60—61. Kusowé o práwíech dědin manských. č. 6.
 61—64. Nález panský za ciesaře Sigmunda o listech.
 65—66. Nález za krále Ladislawa 1454 we čtwrt. d. sw. Prokopa.
 66—71. Berna regalis generalis regni Bohemie ciuit. et monast.
 72—73. Práwa města Pražského o konšelech. č. 14.
 73—108. Práwa rozličných přičin města Pražského welikého. č. 18.
 108—113. Obdarowáníe od krále Jana: »že žádný Němec kterýby česky neuměl atd.« 1310.
 113—115. Ciesař Karel těchto kusów potwrdil: »Najprwé že všeccka wína zemská atd. »Cechy se swými korúhwemi atd. Kdyžby rychtář člowěka otsúzeného otprawil.« 1351.
 116—118. Za času kniežete Soběslawa stalo sie jest swolenie atd. č. 15.
 118—119. Nález o nowého krále — o všeccky listy — o ležení — o škody — aby listowé dělání byli dle obyčeje starého — co mají od čeho wzieti u desk.
 120. Nálezowé za krále Wladislawa. 1486 ff. VI quatuor temporum quadragesime. Ku konci »Actum anno dni. MCCCCLXIX, ff. ij (in die Bonifacii).
 Stalo se obeczne swolenie przi sw. Wáclawie na sníemie držanem czož se mince a peniez branie dotycze atd.
 Najprwé aby žádný z miest ani z zemie nikam negezdil atd.
 O poprawach po krągich.

- 4) **B. III.** rkps. též knihovny XVII. E. 4. wazba w prkénkách kožená modrá.
 1—10. Nota que occurrunt circa officium regni Boemie circa tabulas. Pro debito maiori trina citatio atd. X si iudeus citat.
 10. Poczynagi se przissahy rzadem: Na tom przisaham gimž mne P. wini atd.
 11. Sequuntur inuentiones baronum: Quia Petrus a paterna linea descendens atd.
 11—19. Žaloby porzad. Conqueritur pro debito x marcarum atd.
 19—42. De offensa coram rege vel iudicio plena. Si quis in presentia regis atd.
 42—48. Summa berne regalis de monasteriis.
 48—127. Knihy zemských práv: »Pane Bože všemohúczy atd.« č. 16.
 127—215. Práva welikého města Pražského. č. 18.
 215—222. Práva manská. č. 19. ku konci: »Skonáwagi se práwa myeszka, weska, sedlská.«
 223. »Práva konšelská a práwa panská, potom manská, naposledy práwa a řád panský toczys zemsky se všym rzadem súdu zemského, póhonowé, otpiery, przysahy se všym wystřeženim a zprawu czeho se ma strziedi a kterak ma cziniti wsu-dye o rozlične wyczy. Jakož uzrzy ktož czisty bude a bude mu se srdce radowati.«
- 5) **B. IV.** rkp. též biblioteky I. G. 18 na pap. w 4. wazba w prkénkách bělokožená.
 1—26. Ordo iuris terrae, et quidem incipiendo: »Nota quod si quis in presencia regis aut consilio pleno« etc.
 26—35. Querele. Conqueritur pro debito x marcarum etc.
 35—36. Forme iuramentorum. Na tom přisahám gimž mne P. wini atd.
 36—46. Nota que occurrunt circa officium minorum tabularum. Pro debito maiori etc.
 47—104. Maiestas Carolina (latine). »Sanctissimam trinitatem« etc. č. 3.
 105—111. Tractatus theologici quidam.
 111—114. Epistola secunda Otakari regis de secundo bello contra regem Ungarie obtento.
 »Nostrorum felicitium gesta« etc.
 114—134. Litere que dantur a beneficiariis purgrauio pragensi.
 134—150. Forme communes hereditarie.
- 6) **B. V.** rkps. weř. biblioteky na pap. we folio, wazba w prkénkách žltau kožj potažená.
 1—127. Incipit liber regum etc. biblicus.
 127—139. Ondřeje z Dubé wýklad na práwo české č. 4. a některé nálezy.
- 7) **B. VI.** rkps. též biblioteky XVII. E. 17. na pap. w 4. wazba zažloutlá.
 a—ffj. Knihy zemských práv. »Pane boze všemohuci nebesky oteze pro twu ctu stiedru dobrotu« atd. č. 16.
 ffj—liiij. Práva welikého města Pražského. č. 18.
 liiij—lviiij. Práva manská. č. 19.
 lviiij—n. De citationibus secundum ius terre Bohemie.
 n—oiiij. Ordo iuris terre Bohemie. č. 2. Explicit anno MCCCCXV.
 piij—qviiij. Jura Iglaviensia et moncium. č. 11.
- 8) **B. VII.** rkps. též biblioteky weř. XVII. H. 29. w přjěnjm 4. wazba hnědokožená.
 Napřed některé posleduj wúle.

Práva Gjlhawská. »Ciesářské welebnosti potřebie gest« atd. vlastně č. 10. Na konci: »Skonawagi se prawa Gihlawska a niektere prze s gieh ortely a nalezy Leta od narozenie syna božieho Tisyzeho pietisteho dwadeczateho w ten pondielij po sw. Kylianu a to na Kolinskem hradie nad Labem. P. S. de nedworzowie« atd.

Následuge Registrum na táž prawa. Ku konei: Anno incarnationis Saluatoris nostri Jhu. xpi. 1520 Filij ante Marie Magdalene hoe registrum completum est in castro Cooniensi P. S. D. N.

Některé listy Karla, Wáclawa, Ladislawa a některých panuow.

Wyřezané prázdne listy.

Knihy práw Horníkóm wydaných od slawné pamieti Wáclawa druhého. Ku konei: Konecz registr tiechto Anno 1524.

Několik alehymických kauskůw od pozdějšj ruky.

9) **C.** rkps. knížete Kolloredo-Mansfelda, we fol. na pap. pěkně psán.

1—21. Práwo země české Ondř. z Dubé. č. 4.

21—40. Práva starého pána z Rozmberka č. 1.

41—55. Poczina se rzad práwa zemskeho. č. 2.

56—58. »Hotowi gsucze každému« atd. ku konei »a počestného prawiti.« Dominus Andreas de duba Judex Supremus.

59—60. Najoswieczenejšiemu Kniežeti a panu, panu Waezlawowi atd.

Kdyžby kto ehtěl koho na wtoeziech držeti atd.

Kdyžby kto ehtiel koho pohnati an swe diediny ginym zapsal atd.

60—70. Poczina se rzad české koruny. Swatu Trogiezy w gednotie atd. č. 3. a.

70—91. Práva naprzepsane zemie czeske prwepsanym cziesarzem Karlem potvrzena. Boha všemohúczieho ku pomoczy atd. č. 3. b.

91—96. Práva manska. č. 19.

97—98. Kusowe o prawiech diedin manských č. 6.

98—104. Nalez panský za krale Sigmunda o listech.

104—105. Nalez panský za krale Ladislawa.

105—112. Berna regalis generalis.

113—115. Práva miesta prazskeho wieezsieho o konšelech. č. 14.

115—176. Práva miesta prazskeho welikeho č. 18.

176—184. Obdarowanie miestu prazskemu krale Jana.

184—188. Potvrzene kusy od eiesarze Karla.

188—190. Práva Sobieslawa knížete. č. 15.

»Codex hie rarissimus Juris provincialis Boemiei temporibus Caroli IV. nsitati nec in tabulis aut in alio Arehivo regni faeile est reperibilis. (?) Stokholmia relatus« etc

10) **F.** rkps. Fürstenberský na pap. w 4. w bělawé wazbě.

1—19. Práva czeska panska. č. 4.

19—40. Práva pana starého z Rozmberka. č. 1.

- 40—58. Rząd práwa zemskeho, č. 2. Ku konci: »Skonawagij sie prawa panska, zemska, czeska, Leta narozenie Syna Bozieho Tysyczieho atd. padesateho prwnieho« (1451).
- 59—63. Ondřeje z Dubé připis Králi Wáclawowi (celý).
- 63—64. Kdyžby kto chtiel koho drzeti dluho na vtozciceli.
- 65—77. Rząd czeske koruny cziesarzem Karlem. č. 3. a.
- 77—78. Item o wšceky listy že mnoho gest listuow atd.
- 78—79. Téhož článku počátek.
- 79—81. Panští nálezowé za krále Ladislawa.
- 81—82. Wýklad snuow (pozděgšj. rukau).
- 83—85. Prawa pisarszka, miestopisarzska, prawo Ondraška menšieho pisarze.
- 85—89. Prawa najwvyšších eztyr vrzednikuow.
- 11) **F. II.** rkps. Fürstenberský na pap. w 4. wazba w prkénkáčli hnědau koží potažených. »Per me wenceslaum de Semechow Anno M° V° septimo.«
- 1—6. Registrum super ius ciuile.
- 6—7. List krále Wladislawa o zběhlých lidech na Hor. Kutn. we čtvrtek před sw. M. Magdal. 1497.
- 7—9. Litere Wenceslai et Otakari ad statuta ciuilia Iglaviensia et registrum super istud ius.
- 9—10. List krále Wladislawa o poctiwosti lazebnikuow. W Praze, w pondieli před sw. Wawřinc. 1474.
- 10—12. O sladownících, o pekařích. Z strany šewcuow nowinnikuow a wetešnikuow.
- 13—22. Práva pražská: »Za času kniežete Soběslawa« č. 15.
- 25—63. Prawa miest wšech hlawních. Napřed gsau práwa koňšelská č. 14., a potom Distinctiones oder der vermehrte Sachenspiegel. č. 16.
- 64—67. Práva manská, č. 19. ku konci: feria iij ante proeopi 1499.
- 68—69. Kusowé pány starými přemietáni, č. 6.
- 70—138. Práva wikipildie sasického řádu, č. 16. ku konci o wěrné ruce a o wolení krále. Et sic est finis per me Wen. de Semechow A. D. 1499.
- 138—139. Zahájenie a zdánie súdu.
- 139—140. O pokoře wraždlnika. Pokora wraždlnika atd.
- 140—149. Jura ciuilia ciuium, č. 11.
- 150—186. Excerpta de libro Cursus sententiarum ciuiliu, č. 10.
- 186—187. Copia super maleficos homines. Kdyžby se přihodilo žeby jeden člowěk nařekl jiného zhárstwem atd.
- 188—189. O koruhwech, které maji napřed jiti.
- 189—190. Zahájený Saud.
- 190—191. Anno D° iijto die beati Anthonii Judicium generale.
- 191—192. Clo, řezníci, železo a suol, sladý, řemeslníci, podruzi, hry, cla w branách, wořechy.
- 192—197. Zahájené práwo (po magdebursku).
- 197—213. Práwo zemske. (Wýtah z Ondřeje z Dubé), č. 4.

- 213—214. Řád u desk. Komuž trh kladú atd.
- 214—220. Sněm o suchých dnech letničných 1497.
- 220—224. List páně Pernšteinského o to, což se saudu komorného dotýče.
- 224—229. Sněm anno atd. lxxix. f. iiii post Francisci.
- 230—240. Wybranie z práv zemských od Přemysla oráče ustanowena a najprwé Statuta ciesaře Karla. (Gsau to vlastně někteři článkové Majestatu Karolinského), č. 3.
- 241—243. Pankhart, sebránek, padúch, chlap, zlosyn, o cizoložných ženách, o přísahách.
- 243—244. Zahájený súd. (Slowo od slowa gako na listě 189).
- 245—253. Sněm o Letare 1485.
- 254—258. Sněm w pondělí po suchých dnech postních 1492.
- 259—260. Nálezowé anno 1410 ff v. post Jeronymi.
- 260—276. Sněm o paních rytieřstwu a měšfanech čtvrtý.
- 276—279. Sněm. My Wladislaw. O papeži. De communione. O prawich, o zápisích, o přechowávání ginych. O cle, o pikhartich, o zápisu.
- 12) **HA**, rkps. na pap. we fol. Lij listů a 8 listů registrjk l. 1528 w pátek po sw. Rzechorzy u mne. Knihy praw hornikom wydanych od Slawne pamieti Wacslawa druhe^o mezi Krali Czeskymi w pocztu šeste^o Krale Czeske^o. Ku konci: »Skonawagij se knijehy prawa Kralowskeho wšem hornikuom po Kralowstwij Czeskem obywatijecym wydaneho od najyasniejšieho knijžete a pana. Pana Waclawa druheho. Šesteho Krale Czeskeho a polskeho. Kteryž leta Panie M^oCCC^o Miesyce Czerwna niekterakym Wlachuom rozkázal gest groše nayprwe w hory dielati a kowati. Od nichž y podnes slowe w hory wlsky dwuor.«
- 13) **H**, rkps. Hořowický na pap. w malém 4. wazba nowá w mramorowané kůži.
- 1—17. Práva zemská země české, č. 4.
- 17—29. Řádowné zemského práwa, nayprwé o hlavu, č. 2.
- 29—36. Práva starého pána z Rozmberka, č. 1.
- 37—48. Některé články z Ustawenie Ciesaře Karla. Cap. 14. O zápowědi dědin a hra-duow — až — cap. 149. O sirých pannách za muž wdanie. Ku konci: »Skonawagij se prawa zemská czeske země Letha božic^o Tisyczyeho cztyrzisteho Šedesateho druheho w sobotu po sw. Girzij.«
- 14) **H. II**, rkps. Hořowický pap. we fol. codex c. 1. 576 listůw, z prwnj polowice šestna-ctého wěku.
- 1—12. Práva země české, č. 4.
- 12—13. Juramentum pro negativa. Na tom přísahám že sem se stawěl Wáclawowi Zmrzlikowi ten den na sw. Giří atd.
- 13—20. Nota que occurrunt circa officium minorum tabularum. Item pro debito maiori trina citatio. Pro debito fidejussorio maiori trina citatio etc. X posset etiam dotare, sed dotalitium non tenet, nisi poneret disgregationes (disbrigationes).
- 20—21. Forme iuramentorum. Na tom přísahám jímž mne P. winí atd.
- 21—30. Forme querelarum.

- 30—34. O uwázanie s komorníkem. Item uwázanie s komorníkem takto podlé práwa má býti: od starosty komorníčího, ježto on w swa registra má zapsati atd. Item kdyby bylo sedm bratří nedilných atd. Item najprwé po puolionu když se požene k kterému roku atd. × pakli který nestane, ztratí swé práwo atd. Item Také páni prawí, že sú swobodni, že z swých nálezuow starých w zemské dsky zapsaných mohú jich ujiti i přičiniti atd. Item jest panský nález, že pán zemský nemá před úřad menší pohonen býti z mnoha neb z mála atd. Item Wisa jest jakoby řekl widěl sem, a jest proto, jestližebý atd. Item odpor jest všem obecná obrana proti každému práwu atd. × že nemá swé pře proto ztratiti.
- 34—42. Nalezeno a ustanoweno, jakož jest bylo od staradáwna bráno od desk atd. × tu sobě jím opraví.
- 42—43. Formule: Da monitionem etc. (latině).
44. Zahájenie saudu. »Krajuow jest dwanaet.«
45. Wýpisek z knihy starého pána z Rosemberka. (§. 156 — 192) Ze zlodějstwa jeden póhon též práwo pohoniti jako z plena; práwo woda; z lesa porubenie a t. d. × ze spráwy dědin trój póhon práwo swědky wěsti. Item když koho poženu trojini póhonem, netřeba státi polnanému než k poslednímu roku neb póhonu. A útoku nemóz žádný wložiti poručník pře, než sám kohož se pře dotýče.
- 45—78. Počinají se nálezowé českého krále Jana slepého. I Zdislai A. 2, 3. Barones inter Wok de Krawar, Plichta de Adlar, Plichta de Rozdialowicz, Albertus de Krir: ibidem iuxta a t. d.
- 78—83. Acta pro tempore regis Wenceslai. D. Andreas de Duba index supremus: Najoswěćenějšímu knížeti a pánu p. Wáclawowi římskému a t. d. × milost činiti a stran nedržeti. Tuto se piše o čtyrech úřednicích najvyšších a t. d. O bráni od desk × ale chowati jej ani tepla ani studena, ani syta ani lačna až do swé wuole, nebo do smlúwy o swé práwo.
- 83—90. Albus novus citationum tempore regis Wenceslai. Johannes de Sowogowie citat Jarossium de Opočna a t. d.
- 90—103. Temporibus Sigismundi imperatoris. Quarto Matthie A. 2. Anno dom. 1437. f. ij a. purif. Marie etc.
- 103—129. Temporibus Zdislai (sic, l. Ladislai) II Johannis Dupowec J. 2. (Sněm obecný r. 1454 Fol. 124.)
- 129—172. Temporibus Georgii regis.
- 172—177. Naučení o řadu u desk: »Gindřich z Michalowic a t. d. znamenawše že země z daru božího naše česká upokojena jest a t. d.
- 177—180. Wy úřednici kteříž ste od nás w tyto úřady usazeni.
- 180—184. We jmeno swaté a nerozdílné Trojice amen. Jakož všickni i každý zvláště dobří lidé mají se starati o obecné dobré w této vlasti a t. d.
- 184—188. Sněm w Benešowě l. 1474 (zápis).

- 188—195. Swolenie na sněmu, kdy Wladislawa za krále wolili.
- 195—245. Wypisy z desk zemských za krále Wladislawa.
- 245—251. Pro ecclesia in Drachow. 251—263 prázdno.
- 264—285. Opět wypisy z desk a z register purkrabských.
- 285—288. Spis Šatného — Sigmunda Chmelického — M. Prokopa.
- 288—290. Řád stawu panského. Léta a t. d. 1501 w úterý po swátosti a t. d.
- 291—399. Opět wypisy z desk zemských.
- 399—418. Akta wšeliká za krále Wladislawa. 418—432 prázdno.
- 432—437. Barones iudicio presidentes ab anno 1388 sq.
- 437—468. Ad communia templa a t. d.
- 469—472. Zápis krále Wladislawa dd. 1508, čtvrtek den sw. Wawř.
- 472—494. Registra privilegij na Karlšteině chowaných od r. 1501.
- 495—525. Akta za krále Wladislawa.
- 525—540. Řád korunowanie krále českého (celý).
- 540—555. Opět akta za krále Wladislawa.
- 555 až ku konci. Maximilianus div. fav. clem. Rom. rex oc. dd. 18 Apr. 1506.
- 15) **H. III.** rkps. knihowny Hořowické na pap. we Folio.
Knihy čtyry práw hornických, psány skrze Giřjka Hynka z Křešic 1531.
Práwa Gihlawská.
- 16) **J. I.** rkps. na pap. w 4^a od l. 1490 u pana Josefa Jungmanna.
Práwa kráľowska Hornikuow Wáclawa druhého.
Běh městských wýpowědi.
- 17) **J. II.** rkps. na pap. w 4. 336 listů od r. 1529 též u pana Josefa Jungmanna.
Práwa miestska panow hornijkuow hory kuthny, kterychžto užywagij przy saudijch na rathauze.
- 18) **K. I.** rkps. Klatowský w Klatowech na radnjm domě.
Práwa welikého města Pražského, č. 18.
Práwa magdburská.
- 19) **K. II.** rkps. Kutnohorský w Hoře na radnjm domě, wždy dwa listy pergaměnu a čtyry papjru we fol., wazba modrokožená s mosaznými knofljky. Na desce starý nápis: Jus ciuile et montanum. Fasc. D. V. N. 5760 scrin. oecon. 27.
1—43. Jus regale montanorum. »Wencslaus Dei gratia secundus (sextus) rex Bohemie« oc.
43—98. Hye hebent sich an di perkrecht di Meister Johannes von Gelhawsen gedewtschet hat. Wir Wenczlaw dcr ander Kunig czu Behem oc.
99—253. Liber sententiarum primislaj qui postea dictus est Ottagarus. »Imperatoriam majestatum non solum armis« oc. Nad tjmto gest napsáno 1245; poslednj dvě cifry gsau škrábány, gakoby býwalo 1261. Na konci 7½ listu pozdněgšj rukau: Letha MCCCCLXV Jan Ways a Wit Piser a Mikuláš Štohlar wysláni sú byli do Gihlawy pro naučenje z práw jich na tyto kusy.

- 20) **K. III.** rkps. Kutnohorský, gcgž Voigt w popsánj mincj českých uwádj: **Knihy práv Gihlawských příležitosti zvláštie Miestu na Horách Kutnách, y k Horám tudyz,** wydaná od Muzuow múdrych a potvrzena od Najjasniegšijch Knjžat a Pánuow, Pana Wáczlawa Krále českého a Pana Przemysla Syna geho, tchdy Markrabi Morawského a Rakúského, Styrského y Korutanského Wévody a t. d. č. 12.
- 21) **L. I.** rkps. knihowny Lobkowické w Praze.
 Ondřeje z Dubé výklad na práwo země české, č. 4.
 Práva starého pána z Rosenberka, č. 1.
 Statuta neb ustawenie ciesaře Karla, č. 3.
 Práva ciesařská, č. 17.
 Práva velikého micsta Pražského, č. 18.
 Práva manská, č. 19.
- 22) **L. II.** rkps. též knihowny Lobkowické.
 Instrucej menším úředníkóm při dskách zemských: Gindřich z Michalowic najvyšší komorník a t. d.
 Ondřeje z Dubé Výklad na práwo země české, č. 4.
 Práva starého pána z Rosenberka, č. 1.
 Zpráva o popravě.
 Ondřeje z Dubé připis králi Wáclawowi.
 Statuta neb ustawenie ciesaře Karla, č. 3. a.
 Conclusa diete regni Boěmie 1469.
 Conclusa diete regni Boěmic 1480.
 Jura Ducis Soběslai (pozděgšj rukau), č. 15.
 Statuta Caroli (česky), č. 3. b.
 Preciudicata (nálezowé) sub rege Wladislao.
 Ritus coronationis regis Georgii.
 Berna regalis de ciuitatibus et monasteriis.
 Jura seu solutiones a monasteriis et ciuitatibus subcamerario regni pendenda.
- 23) **M. I.** rkps. w knihowně českého Museum N. 684 na pap. we Folio 307 listůw, wazba stará hnědokožená s mosaznými knoflíky.
 ai—bij. Registřik na Distinctiones, č. 16.
 biv—bv. Constitutio Sigismundi imperatoris anno 1437.
 bv—bix. Registřik na práwo země české a ustawenie Karla.
 bix—bxvi. Práva Soběslawská, č. 15, a konsělská, č. 14.
 bxvij—lxx. Práwo wikipildě řádu Sasického, č. 16.
 mi—nvij. Zemské práwo České, č. 4.
 nvij—oxij. Práva starého pána z Rosenberka, č. 1.
 oxij—pxij. Řád práwa zemského, č. 2.
 pxij—pxiij. Statuta ciesaře Karla, č. 3. a.

- pxiiiij—qvij. Řád a ustawenie české koruny ciesařem Karlem, č. 3. b.
ku konci připogeny gsau formule přjsah.
- 24) **M. III.** rkps. též biblioteky musegnj, Nr. 767, na pap. w 4. 161 listůw, wazba polowice stará černokožená.
- 1—36. Práwa zemská česká. č. 4.
36—63. Práwa starého pána z Rozmberka. č. 1.
64—109. Ustawenie ciesaře Karla až do XXXVIII článku. č. 3. a.
109—112. Několik článkůw k zemskému práwu.
112—114. Ustawenie panské za krále Sigmunda, co má bráno býti od desk.
114—126. Nálezowé za krále Ladislawa.
126—129. Summa celá berně králowské od klášterůw a měst.
129. Coronatio regis Georgii oc.
130—155. Ustawenie ciesaře Karla č. 3. b.
155—160. Připis Ondřeje z Dubé králi Wáclawowi a o čtyrech úřednicích najvyšších.
160. Přisaha krále Giřího.
- 25) **M. IIII.** rkps. též knihowny Nr. 685, na pap., w malém fol., wazba bělokožená. Někdy náležel Prof. Rieggerowi, gá sem geg kaupil od Krameriusa a darował Museum.
- 1—39. Práwa ciesařská. »Pane bože všemohúci.« č. 17.
39—84. Práwa welikého města Pražského. č. 18.
84—88. Práwa manská. č. 19.
88—94. Práwa konšelská. č. 14.
96—116. Ondřeje z Dubé Wýklad na práwo zemské. č. 4.
116—135. Práwa starého pána z Rosemberka. č. 1.
135—150. Řád práwa zemského. č. 2.
150—153. Připis Ondřeje z Dubé králi Wáclawowi.
154—171. Řád a ustawenie české země. »Boha všemohúcieho« atd. č. 3. b
172—184. Statuta ciuilia iglaluiensia. Jura ciuitatis iglaluiensis. Jura montanorum et urb-rariorum. Ku konci: Expliciunit statuta et Jura ciuilia iglaluiensia et aliarum ci-uitatum per terram Boemie.
185—187. Priuilegium communitatis theutonicalis.
187—199. Statuta Caroli imperatoris, Řád a ustawenie české koruny ciesařem Karlem potwrzený. »Pomoz milý hospodine« atd.
202—402. Práwa wikipildě řádu Sasického, č. 16, ku konci: Finis Anno dni. 1448 circa festum Simonis et Jude.
- 26) **M. IIIV.** rkps. též mus. knihowny Nr. 776 na pap. w 4. 302 listy, wazba stará bělokožená.
- 1—175. Práwa wikipildě řádu Sasického, č. 16. ku konci: leta atd. lv. (1455) tu sobotu po božiem tiele.
177—178. Nalezeno a ustaweno, iakž bylo odstaradáwna bráno od desk.
178—179. Za krále Ladislawa panští nálezowé l. Bož. liiij (1454) f. v. in die procopi.
180—302. Belial. č. 22. ku konci Anno dni. atd. lix^o (1459).

- 27) **M. V.** rkps. též biblioteky musegnj N. 768 na pap. w 4.
 1—40. O čtyrech cznostech stežných.
 40—41. Rozumové rozliczných mudrezuow 41—55. Seneky knihy o mrawiech.
 55—67. Obdarowánie starému miestu pražskému od krále Jana 1310, od Karla 1351.
 67—69. Práva Soběslavská č. 15.
 69—78. Berna regalis generalis regni Boemie.
 78—80. Práva o konšelech a gich radách. č. 14.
 80—152. Práva welikého miesta pražského č. 18.
 152—158. Práva manská. č. 19.
 158—170. Kusové o práwie diedín manských. č. 6.
 170—242. Nálezowé panšti za krále Sigmunda až do Wladislawa;
 242. Rozsudek krále Wladislawa mezi pány rytierzi a miesty.
- 28) **M. VI.** rkps. též musegnj knihowny Nr. 769 na pap. w 4, wazba w prkénkách hnědau kožj potažených.
 1—2. Astrologické poznamenánj pozdnějšj rukau.
 5—76. Práva ciesařská, č. 17.
 76—88. Práva manská země české, č. 19.
 88—90. Kusové o práwě dèdin manských, č. 6.
 90—93. Ustawenie a zjednanie pánuow a zeman země České za ciesaře Sigmunda krále českého, co bráno od desk.
 93—95. Za krále Ladislawa panšti nálezowé 1454.
 95—96. Od pečeti jeden groš Léta páně Meccij (*sic*) král Karel ustanowil jest.
 96—97. Pankhart, sebranecz, chlap, zlosyn, czwikyř, zenima.
 97—102. Zpráva o konšelech a o gich radách. O nowých konšelech. O wolení nowých konšel od starých. O wolení úřednikuow přisežných, ku konci: a tak buď nyní na tom přestáno.
 103—116. Řád a ustawenie české koruny ciesařem Karlem, č. 3.
 116—129. Berna regalis generalis (necelá).
 129—328. Kronika česká. — Mnozí lidé rozumní atd. Ku konci: Léta Božie^o M^occccxviij^o dokonány sú tyto knihy ten pátek den s^o Ippolita przed wzetijm panny Marie na nebe králowny nebeské. A psal ge Jan Trubacz Služebnik panuow Nowomiestských gich milosti y také swázal atd.
- 29) **M. VIII.** rkps. též knihownymusegnj »Kniha Tallmberská« N. 160. na pap. we Folio, pěkně psána, wazba stará bělokožená.
 1—30. Práva země české. (Ondřeje z Dubé), č. 4. a t. d.
 30—147 a 162—194, též 204—276. Wýpisy z desk zemských: nálezowé krále Jana a t. d.
 147—157. Graumina sgednocených pánuow na krále Giřiho; it. 419—427.
 194 sl. Donationes pro ecclesia in Drahow.
 296 sl. Horní práwa krále Wladislawa a t. d.
 310 sl. Index literarum que dotationes monasteriorum et ecclesiarum concerunt.

- 370—381. Rozepře pražských a jiných měst s pány českými.
- 342—363. Poznamenanie trublic priuilegij na Karlštejně.
383. Poznamenanie roduow panských pod gednau.
- 384 sl. Wýtahowé z desk zemských: akta za krále Wladislawa.
- 402—413. Řád korunowanie krále a králowé.
416. Krále Wladislawa rozliční listowé.
417. Mikuláše Šlika list k sněmu.
418. Artikulowé měst panuom a rytieřstwu.
- 430—445. Maximiliani imperatoris et Wladislai regis litere etc.
- 30) **M. VIII.** rkps. též musegnj knihowny N. 771 $\frac{1}{4}$ nówý ze starého přepsaný w 4.
 Práva země české (Ondřeje z Dubé), č. 4.
 Práva starého pána z Rosenberka, č. 1.
 Řád práwa zemského, č. 2.
 Práva zemská od ciesaře Karla ustawená, č. 3. a.
 Nálezowé za krále Ladislawa.
 Práva kniežete Soběslawa, č. 15.
 Řád koruny české, č. 3. b.
 Ritus coronationis Georgii regis.
 Reposita in Karlštejn.
 Forma Pražanuom daná od ciesaře Sigmunda.
 Práva zemská a miestská ciesařská, č. 17.
 Práva welikého města Pražského, č. 18.
 Knihy práwa manského, č. 19.
- 31) **M. IX.** rkps. též knihowny musegnj N. 771. w 4.
 Kniha nálezuow, z níž Wladislawské zřízení zemské sestaweno.
- 32) **M. X.** rkps. též musegnj knihowny N. 688. na pap. we folio, wazba bělokožená mosazí okowaná.
 Práva městská horníkuow Kutnohorských: Ciesařské welebnosti potřebie jest atd. č. 10., ku konci: Giž gest konec z práv . . . ských budiž buoh pochwálen na wieky wíekuow amen. leta panie M^o.cccc^o.lxvij^o w úterý na sw. Mikuláše.
- 33) **M. XI.** rkps. též musegnj knihowny N. 686. na pap. we folio, wazba hnědokožená s mosaznými knoflíky.
 Práwo welikého města pražského, č. 18. počátek a konec chyb.
- 34) **M. XII.** rkps. též knihowny musegnj N. 782. na pap. w 4. wazba nowá. Cursus ciuiliū sententiarum seu iura ciuilia Bohemie et Morawie cum interpretatione bohémica: Běh městských wýpowědí. Anno 1533.
- 35) **M. XIII.** rkps. též knihowny musegnj N. 690. na pap. we fol., wazba w hnědé presowané kůži.
 Kniha magdburských městských práv, kteráž Donát slowe, č. 20. Transumptus et finitus mense Julio die saturni anno nato christo 1543.

- 36) **M. XIV.** rkps. též biblioteky musegnj N. 772. na pap. w 4. Práva Litoměřická, to gest wýpowědi kmetuow magdburských i litoměřických.
- 37) **M. XV.** rkps. též musegnj knihowny N. 773. na pap. w 4., wazba hnědá pressowaná s mosazným kowánjm.
Práva Litoměřická t. g. wýpowědi kmetuow litoměřických i magdeburských rozličným městům dané od A primo až do N. XI.
Práva miesta Pražského wětšieho a najprwé o konšelech. S i — S iij. č. 14.
Práva rozličných příčin téhož města Pražského welikého. S iij — Z ij. č. 18. ku konci: Léta od narozenie syna božie^o M^oV^oxij^o w sobotu po božím tiele na den sw. Bonifacia per me Johannem de Thowaczow pro tunc in lithomierzicz.
- 38) **M. XVI.** rkps. též musegnj knihowny na pap. w 4. č. 780 w papjrowé wazbě.
1—3. Statuta consilij ciuitatis pragensis et primum de rectura consulum.
»Najprwe že wšeliký konšel má poslušen býti purgmistra« atd. č. 14.
3—55. Jura ciuilia pragensis ciuitatis et primo de vsuris. Přisahuli iá kterému člo-wěku atd. č. 18.
59—148. Jura Appellationum id est Orteluow. Czwu swestirn ebenburtig von vater vnd von muter oc. Znamenité gest že wšecky nadpisy kapitol gsau česky psány, kdežto text gest německý. Na listě 114 počjwaj se Distinctiones, a síce prwnj: Mietet einer ein hawz czu einem czinse oc. až do 21., a zas prwnj: Joch swere got, das ich wil rechte orteil sprechen oc. až do osmi, pak zas prwnj: Kohoz k sudu pozenu. Weme vor geboten wirt oc. až ku konci wždy znouwu začj-nagjce. Poslednj slowa: Was die meijste menynyge volbort in dem rate das sol der mijner teil nochfolgen oc.
Et sic est finis Anno dnice. incarnationis 1461 in vigilia sti. pauli hora quin-decima In horsouiensi tyn per Johannem de egra oc.
- 39) **M. XVII.** rkps. na pap. we fol., též knihowny musegnj č. 724. Iglauer Rechte.
1—20. Wie man ein Gericht hegen soll.
21—50. Hie hebt sich an die Handfest der Stat Iglaw.
51—94. Alhie hebt sich an das Buch Sententiarum.
95—165. Hie heben sich an die Pergrecht von allerley stacken vnd die Register.
166—190. Diese nachgeschriebene Recht hat König Ottogarius gesetzt nach Christi ge-burt Im Tausendt vnd in dem neun vnd sechzigisten Jahr über alles Behmer-landt. W letech gest wynecháno zwei hundert (1269).
191—213. Sequuntur varia rescripta in Bohemico et primo simplex informatio.
214—238. Municipalia iura Wenceslai regis, č. 12.
239—244. Sententiae super causis dubiis diversis ciuitatibus et oppidis in Iglavia.
245—249. Fragmenta vnterschiedener Rechte.
249—253. Ordo et articuli tutorum.
255—263. Ex iure montanorum scitu digna.

- 264—277. Diffinitivae sententiae quae super causis dubiis diversis ciuitatibus et oppidis in Iglavia sunt transmissa.
- 278—327. Vnterweisung bey der röm. kais. Majestät gcsucht. »Im Jahre 1566 ums Pfingsten oc.
- 40) **M. XVIII.** rkps. též musegnj bibliotheky Nr. 770 na pap. w 4. z předu gest obrázek na pergaméně a w monogrammu ΔX leta 1525.
Práva královská hornická Wáclawa II, č. 12. K tomu připsána gsau dalšj nařizenj hornj, počjnagj od leta 1534 až do 1601.
- 41) **M. XIX.** rkp. též musegnj knihowny na pap. we fol., č. 689.
Distinctiones oder der vermchrte Sachsenspiegel. Dis buch is ein buch des rechtin zu Wygpilden in Sechsic her art oc. ku konci: Iste liber est completus in crastino omnium sanctorum seu in die animarum anno dni M^o CCC^o nonagesimo septimo Dco gratias. Takový rkps. bez let ustaupila knihowna do Wratislawi za giný český.
- 42) **M. XX.** rkps. též knihowny musegnj N. 732, na pap. w mal. fol.
Nálezowé za krále Ladislawa.
Registrum na priuilegia králowstwie českého.
Zápisowé za krále Sigmunda a giná akta wálek husitských.
Zřijzenij wogenské Jana Žižky z Trocnowa.
Rokycanae mandata a giná latinská duchownj nařizenj.
Erzbischof Ernst II, Briefe 1627 bis 1629 pozdnějšj rukau.
- 43) **N.** rkps. Jana rytjše z Nowé Hory (Neuberg) na pap. 4., wazba w prkénkách bělokozéná pressowaná.
1—49. Práva Rziská. Pane bože všemohúczy nebeský otcze atd., č. 17.
49—74. Práva zeinská, (Wýklad Ondřeje z Dubé), č. 4.
74—95. Práva kteráž byla u pana Starého z Rozmberka, č. 1.
95—114. Řád práwa zemského, č. 2. Ku konci: Skonáwagi sie práwa panská zemská česká.
114—119. O čtyrzech vrzedniciech Nayvyššych. Hotowi gsucze atd.
119—130. Rząd české Coruny Karlem cziesarzem potvrzeny. Swatú Trogiczy w gednotic atd. Poslednj článek: O korunowání krále i králowé Poczestnost králowstwic atd. Na konci: hic est defectus magnus.
130—131. Nález za krále Ladislawa Leta b. 1454.
131—135. Nález panský za cziesarze Karla Slawné pamieti o listech. Item o wšecky listy zie mnoho gest listuow starých a t. d. Cziesarz Karel prawij: Ale zic na wšaky den a t. d. Vrziedniczy slowu od vrzadu.
135—137. O swiedcziech. Weliké vzitecznosti a t. d.
137—143. Registrum neboli zpráwa na statuta zemie czieské cziesarzcie Karla. Prwá kap. O pohanech atd.
143—169. Statuta czieske zemie cziesarzem Karlem potvrzena. Boha všemohúczieho a t. d.
169—174. Práva maňská zemie czieské, č. 19.

- 174—180. Kusowe zwaštñi diedin manských, č. 6.
 180—181. Pankhart, sebranecz, paduch, chláp, zlosyn.
 181—188. Leta od n. s. b. 1310. Obdarowaníc miesta stareho prazskeho krale Janem.
 188—193. L. 1351. Obdarowanie miesta prazskeho Karlem. Koruhwe.
 193—195. Práva Kniežete Sobieslawa, č. 15.
 195—197. Práva rozliczných prziczin téhož miesta prazského, č. 18.
- 44) **IV. II.** rkps. Jana rytjře z Nowé Hory na pap. we folio, wazba hnědokožená.
 1—29. Práva zemská zemie české. č. 4.
 29—56. Práva Pana Starého z Rozmberga. č. 1.
 56—76. Rząd práwa zemského a nayprwé o hlawu. č. 2.
 76—79. O čtyrzech wrzednicziech naywýššich. Hotowi gsuce atd.
 79—82. Dominus Andreas de Duba. Najoswicceniegšiemu Kniežeti atd.
 82—95. Rząd české koruny cziesarzem Karlem potvrzený. Swatú Trogiczy atd. č. 3. a.
 95—120. Práva napředpsané české zemie prwepsaným cziesarzem Karlem potvrzená. Boha všemohúczieho atd. č. 3. b.
 120—126. Práva manská české zemie. č. 19.
 126—129. Kusowé vlastnij z práv diedin manských. č. 6.
 129—135. Nález panský za ciesarze Sigmunda o listech.
 135—137. Nález panský za krále Ladislawa 1454.
 137—147. Berna regalis generalis. Sessiones. Ordo seu modus colligendi. Jura collectorum Notarii maioris. Jura notariorum minorum. Litere maiestatis supra collectione berne generalis. Summa integra berne: Monasteria, Ciuitates. Deperencie. Alienaciones. Indulta. Proscripta firmata. Proscripta nondum firmata. Alia proscripta. Census hereditarius. Ruga regalis. Statuta pretorii. Testes pro capite ad iuramentum non admissi. Jus iudicis curic. Jus subcamearii. Census de ciuitatibus dne. regine. Summa de ciuitatibus dne. regine.
 147—149. Práva miesta pražského wietšieho o konšelech. č. 14.
 149—227. O Lichwie. Przisahuli ia atd. č. 18.
 227—238. Obdarowanie star. miest. krale Janem 1310.
 238—243. Potwrczenie kusuow ciesarzem Karlem 1351. O nápogich. O koruhwech a giné kusy.
 243 — Práva Sobieslawská. č. 15. ku konci 1473.
- 45) **P.** rkps. na radnjm domě starého města Pražského na pergaméně krásně psán we folio, 268 listůw, wazba nowěgšj hnědá s mosazným kowánjm.
 5—25. Výklad Ondřeje z Dubé na práwo zemské. č. 4.
 25—42. Práva starého Pána z Rozmberka. č. 1.
 43—57. Řád zemského práwa. č. 2.
 57—73. Ordo iuris terre boemic. č. 2.
 73—78. Práva manská. č. 19.
 78—81. Modus colligendi bernam et litere majestatis de eodem.

- 81—82. Kusowé o práwě dědin manských. č. 6.
- 83—91. Statuta ciuilia Iglaviensia: Nos Wenceslaus oc. č. 11.
- 91—82. Jura montium et montanorum uel elaboratus de iure oc.
- 92—96. Priuilegium et iura ciuium de Brunna. Nos Wenceslaus oc.
- 97—148. Práva města Pražského (konšelská) č. 14. a dále o lichwě č. 18.
- 148—249. Cursus ciuiliū sententiarum. Quidam proposuerunt oc. č. 10. *)
- 249—253. Quedam statuta Clementis pape VI. Dolenter referimus oc.
- 253—257. Summa integra berne regalis.
- 258—263. Statuta Judeorum. Karolus oc.
- 263—264. O mýtu malé Strany. Wáclaw z božij milosti oc.
- 264—267. Wysazenie winnic. My Karel oc.
- 46) **P. II.** rkps. na témž radnjm domě w Praze na pap., we fol. 346 listůw mimo reg-
strum a giná poznamenánj, wazba w bjlé swinské kůzi s mosazným kowánjnm a záponkami.
1—115. Cursus ciuiliū sententiarum. č. 10.
- 115—120. Quedam ciuibus occurentia secundum Clementem papam sextum.
- 120—130. Statuta ciuilia ciuium Iglauiensium. č. 11.
- 130—132. Jura moncium et montanorum.
- 132—137. Priuilegia et iura ciuium de Bruna.
- 137—141. Statuta Judeorum.
- 141—142. O mýtě malé Strany.
- 142—146. Řád kterak sú winnice wysazeny.
- 146—152. Berna regalis generalis regni Boemie.
- 152—154. Práva města Pražského o konšelech. č. 14.
- 154—209. Práva města Pražského welikého. č. 18.
209. Statuta pretorii seu consilii maioris ciuitatis Pragensis de homicidio oc.
- 209—233. Výklad Ondřeje z Dubé na práwo zemské. č. 4.
- 233—254. Práva starého pana z Rozmberka. č. 1.
- 254—271. Řád zemského práwa. č. 2.
- 271—276. Práva řeči českú ta jimížto manowé mají súzeni býti. č. 19.
- 276—277. Kusowé o práwě dědin manských i swobodných. č. 6.
- 278—297. Ordo iuris terre Boemie. č. 2.
- 297—307. Práva Soběslawská, č. 15. Krále Jana a Karla o konšelech oc.
- 307—318. De statu et mutatione romani imperii per Ludolphum de Columpna.
- 318—323. Epistola Constantini super donatione ecclesie Romane.
- 323—327. Ondřeje z Dubé připis králi Wáclawowi a o čtyřech najwyšších úřednicích.
- 327—346. Ustawenie ciesaře Karla. č. 3.

*) W této knize gest patrně widěti, že tento běh práw městských w užjwánj byl, neboť listy 148—249 gsau tak opotřebowány a setřeny, že na mnohých mjstech černidla nezůstalo, kdežto naproti tomu počjnage od článku o lichwě až do 148 listu gako netýkány zůstaly.

- 47) **S.** rkps. knihowny Strahowské na pap. w 4.
Práwo kráľowské horníkuow Wáclawa Druhého, č. 12.
Práva Gihlawská od Petra Přespolc z Prahy, měšťenína Kutnohorského z latiny přeložena a 1460 přepsána.
- 48) **Š.** rkps. w knihowně hornj Akademie w Štáwnici w Uhřjeh.
Knihy práw Horníkóm wydaných od Slawné pamieti Wáclawa druhého mezi králi Czeskými w pocztu šestého krále Czeského oc. psány 1528.
- 49) **T.** rkp. Třeboňský w archivu knjžete z Šwarcenberka B. 2., na pap. we folio, prkénkách modrau kožj potažených.
1—28. Práwo zemské české (Wýklad Ondřeje z Dubé). č. 4.
28—53. Práva starého pána z Rosemberka. č. 1.
54—73. Řád práwa země České, č. 2.
74—87. Řád ustawenie koruny České. Pomoz mi Hospodine oc. č. 3.
- 50) **T. II.** rkps. Třeboňský B. 6. na pap. w 4., wazba w prkénkách hnědau kožj potažena s mosazným kowánjm a záponkami.
1—31. Práwo země české, (Wýklad Ondřeje z Dubé). č. 4.
31—58. Práva pana starého z Rosnberga. č. 1.
58—82. Řád žalob práwa. Kdyžby kto chtěl z hlawy oc. č. 2.
82—89. Práva manská. Ktož manské práwa umieti chtieji oc. č. 19.
89—91. Kusowé z Práv. Tieto během mnoho dědin manských oc. č. 6.
91—100. Berna regalis generalis regni Boemie.
100—101. Statuta pretorii, ius curie et iura subcamerarii.
102—104. Práva konšelská. č. 14.
104—182. Práva rozličných wěcí. O lichwě. č. 18.
- 52) **T. III.** rkps. Třeboňský B. 3. na pap. we fol., w deskách prkenných hnědau kožj potažených s mosazným kowánjm.
2—6. Knihy jenž slowú práwa Maydburská díelě se. (Obsah).
6—160. Knihy wípkildě práwa Sasického, jakož Maydburk požíwá. č. 16.
160—164. Přidawek k tomu w pěti kapitolách. Pán buoh rač twú žádost naplniti oc. Ku konci: Toho pán Gežíš pomoz požehnaný na wěky wěkuow amen.
164—165. Ordo ad coronandum regem Bohemie.
165—179. Práwo zemské české (Ondřeje z Dubé). č. 4.
179—187. Gini nálezowé. Páni nalezli, aby woláno bylo we všech miestech oc. Kukonci: To gest w nowě úřad přijal.
187—209. Práva starého pána z Rosenberka. č. 1.
209—226. Řád žalob práwa zemského a najprwé o hlavu. č. 2.
226—229. Najoswicenějšiemu kniežeti a pánu, panu Wáclawowi. (Připis Ondřeje z Dubé bez: Hotowi súce atd.).
230—248. Maiestas Carolina. Sanctissimam Trinitatem oc., (některé články chyběj), č. 3.
248—249. Pokládají sie přísahy. Na tom přísahám jimž mě Petr winí atd.

249. O dielech úředních co sie komu dostati má.
- 250—257. Pokládají sie formy a řád rozličných žalob a najprwé z dluhu.
- 257—267. O zachování obyčeje w póních. Z dluhu velikého truoj pón atd., ku konci: poručni otec sirotčí — lečby postawil zpráwe.
- 267—268. Znamenaj jestli že kto před králem anebo w plné radě atd. (gen počátek).
- 268—287. Boha všemohúcieho ku pomoci wzywaje atd. O saracenech, č. 3.
- 287—292. Práva manská, č. 19.
292. Kusowé dědin manských, č. 6.
- 293—295. Kusowé jiní za času Jence a Jetřicha řečeného Spaček. Najprwé všichni obecne služebnici králowi atd.
- 295—297. Práva města Pražského a najprwé o konšelech, č. 14.
- 297—359. Práva velikého města Pražského. Přisahuli iá atd., č. 18.
- 359—369. Práva Soběslawská. Za času kniežete Soběslawa Wyšehradského, č. 15.
- 369—370. O korúhwech kdyžby nowý král do Prahy jel atd.
- 370—385. Opět jiná práwa jsú tuto starého města Pražského. Přihodiloliby sie kdy, žeby muž a žena majíce sbožie a swoliliby sie atd., ku konci: *Juris informatoribus dnis prothoconsuli et consulibus maioris ciuitatis Pragensis. Georgius oc., policejni nařizeni sněmownieho. Ku konci: Leta od narozenie syna božieho tisfícieho čtyřistého osmdesátého šestého, dokonány jsú tyto knihy tu sobotu před slawným hodem ducha swatého.*
- 386—462. Nálezy neb wýpisy z desk.
462. Sněm obecny držán léta 1470.
- 52) **T. IV.** rkps. Třeboňský B. 1. na pap. w 4., wazba w měkém popsaném pergaměnu z druhé polowice 14ho wěku.
- 1—9. Rozličné púhony a na druhém listu přjsahy.
- 9—41. *Jus terre Boemie »Rex debet per baronem — citari oc., č. 5., šest listů posud neznámých, ostatnj známo.*
- 42—48. *Pragensis et Olomucensis ecclesie ab iurisdictione Moguntiensis liberantur. Pragensis in metropolitanam erigitur. Exemptio Pragensis ecclesie ab ecclesia et archiepiscopo Moguntino.*
- 49—63. *Jura ciuitatis Iglauensis.*
- 63—66. *Jura montanorum et montium.*
- 67—96. *Indultum quod reges Boemie per archiepiscopuu Pragensem debent ungi et coronari cum solempnitate, et alia; itemque ordo iuris ecclesiastici in Boemia.*
- 53) **W. I.** rkps. cjsařské dwornj knihowny we Wjdni, někdy w Ambrasu N. 400, potom *Jur. civil. N. CCXLVI, nynj N. 3263, na pap. w 4.*
- 1—35. Práva země české (Wýklad Ondřeje z Dubé), č. 4.
- 35—77. Práva jenž jest je měl Pán z Rozmberka, č. 1. Řád práwa a najprwé o hlauwu, č. 2.
- 77—78. Najoswiecenějšimu knížeti a pánu, panu Wáclawowi atd.

- 78—114. Tuto sú práva císaře Karla. Bvolho (*sic*) všemohúczy^o ku pomocy wzywati. Rząd a wstawenij Ginak statuta czie^o kralowstwij mnoho okrasy Latinské opustie Tuto chzy cziesky wyložiti Jakož gest štiasne pamieti karel czysarz popsati kázal s panskú wolij když byl wšel w cziesku zemi w ty czasy diwnie walku roztrzienu a tak zemi cziesku wrząd nawratil.
114. Rząd czeské koruny czysarzem Karlem potvrzený. O wjrze czyrkwe S. Swatu Trogiczy w gednotie atd., č. 3.
- 54) **III. III.** rkps. Wyšehradský na pap. w 4., dole welmi wymočený a uhnily.
- 1—10. Práva welikého miesta prazskeho a najwiece o lichewnicich, č. 18. Gen o lichwě a nic wjce.
- 10—13. Berna regalis generalis. Ordo et modus colligendi bernam. Litere Maiestatis super collectione berne generalis.
- 13—14. Zřizenij co se dotýče nádennikuow, kteří z peněz na den dělají.
- 14—16. Maiestát o wolenie krále Českého a kde má býti wolen. Karel Boží milosti atd. Friderici priuilegium an. 1212 confirmatum.
- 16—21. Priuilegium židowské a twrzení jich wýsady Ladislawa od l. 1454. Ladislaus oc. confirmat Karoli an. 1356. confirmationem duorum priuilegiorum Ottakari 1254 unius, Innocentii litere incluse alterius an. 1254. (Pelzl 1264) Datum Prage 1454 regni primo.
- 21—22. Confirmatio iurium iglaviensium.
22. Wenceslai Ottokari filii primum statutum consulum. Reliqua desunt.
- 22—23. Gíriho obdarowánie hornikuom kutnohorským l. 1467.
- 23—24. Tržné anno 1456 feria iij post Andree datum est istud subscriptum de officio Sexdominorum ad recipiendum in foro, que adducuntur et portantur fructuum in forum et cetera. Najprwé owocné tržné atd.
- 25—26. Za času kniezete Soběslawa atd. č. 15.
- 26—34. Articuli a Johanne an. 1310 concessi. Najprwnější kus jest tento, že žádný Němec kterýžby česky neuměl nemá purgmistrem býti atd.
- 34—35. An. 1351 Karolus confirmat hec iura. Každé řemeslo má swú koruhew míti.
- 35—36. Co který klášter a město platilo.
- 36—49. Kterak richtář a konšelé o potřebách trhowých a o měrách mají pilnost mieti atd., alia statuta. Zde se odwolává na librum sententiarum ciuilium, librum sententiarum iglaviensium, librum Ottakari regis. Statuta iglaviensia.
- 49—50. O mýtě nebo clu malé strany ustawenie od krále Wáclawa druhého l. 1303 (?), Wáclaw z boží mil. římský král atd. anno regni Bohemie 20. Rom. 7., (snad 1383 Wáclaw IV.)
- 50—52. Litere Johannis regis Pragensibus an. 1330 w Landowie.
52. Litere Johannis r. urbi minori 1330 Meilenrecht. Cla l. 1331.
- 52—53. O kowářich a sladownicich statutum consulum et ciuium 1330. De armis prohibitis. De rixis 1335.

- 54—56. Swáteční pacholici zapověděni. Článekové a artikulové starších přísežných.
- 56—60. Práva a řádové kterak se mají měšťané starého města Pražského zachowati a kupci z cizích zemí. Hec statuta promittit iudex et consules se scrutatos 1351.
- 61—64. Sukna kraječci a kramáři. Maiestát c. Krala na brány horskú a poříeskú confirmat Wenceslaus an. 1385. Caroli litere de an. 1347 Veteropragensibus.
- 64—65. Litere Caroli Veteropragensibus 1348. Litere siue priuilegium regine Elisabethi absoluit ciues pragenses a solutione ungelt de vineis 1386.
- 65—70. Litere Caroli pragensibus de mercatoribus 1354. Lit. Caroli 1349 datum Dresde. Lit. Caroli 1365, 1367. Litere Caroli 1354. Lit. Caroli 1351. Lit. Caroli 1372 latine. Lit. Caroli 1366 bohemice ut alias.
- 70—71. Tuto se počíná prwní maiestát na purkrecht a dělání winnic wysazení 1358. Druhý maiestát Karla c. 1358.
- 72—73. Nicolaus rychtář atd. 1359. Caroli Litere 1370.
- 73—78. Maiestát na drahá pitie Waclaw atd. 1400. Maiestát o nápady zboží. Waclaw atd. 1374 (snad 1384?) regni Boh. 21 rom. 8. List Waclawa 1393 w Žebrácc, boli 30. rom. 17. List Waclawa 1409 na Točnice boh. 49 rom. 33.
- 79—86. Twrzení ciesaře Zigmunda priuilegij a maiestátu krále Waclawa a Karla nowému městu Pražskému.
86. Zigmund oc. 1436, čtyry listy Karla c. od Waclawa stwrzené twrdí.
- 86—87. Maiestát a řád pienikuow. Waclaw oc. 1383.
- 87—88. Narratio de Carolo fundatore nove ciuitatis, de sex monasteriis.
- 99—93. O příhodě konšelské. O písaři radnim. Nos Wenc. 1408; alia que Wenc. concessit. O rozdáwání statkuow městských. Aby k podkomořimu neslušeli oc. O miery a o strichu městském 1408. Puška s penězi.
- 94—95. De libertate ciuitatis et de artificibus uide in libro teutonicali petri Lupi oc. Arbitratio inter ciuitates pragenses 1429. Pan Kralowec heytman wojska sirotěiho.
- 95—101. Lites antique et nove ciuitatis — non diremit Sigismundus quamvis promiserit. Odpowěd Nowoměstských proti žalobám staroměstským.
- 102—108. Maiestát daný od krále Wladislawa 1504 w Budině. Řádové a artikulové řemesla sladownického nowého města Pražského 1456.
- 108—117. Řád a ustawenie české koruny císařem Karlem potwřený. Pomoz milý Hospodine oc. č. 3.
- 118—162. Práva ciesařská. č. 17.
- 162—169. Práva manská země české. č. 19.
- 169—171. Ustawenie a zjednání panuow a zeman země české za krále Zigmunda co bráno od deok zemských.
- 171—172. Za krále Ladislawa panští nálezowé 1454. Od pečeti jeden groš.
- 173—174. Co slowú pankharthi, sebranec, paduch, chlap, zlosyn. O ženimě.
- 174—182. Leta b. 1466. Ohledowání práw a listuow.

- 182—184. První bulle neb privilegium c. Fridricha 1231. Králi Ottagarowi 1212. O kur-niem chování. Clemens biskup oc. De vita et honestate clericorum 1345 Cle-mentis (česky).
- 184—185. O obdarování kosteluum jenž slowe Frayd oc.
- 185—187. Bonifacius biskup oc. ad preces Wenceslai regis rectori universitatis anno 9. 187—193. Prázdnj listowé.
- 194—217. Proroctwí Hildegardis a prorokuje o všech wěccel až do saudného dne. Předmluwa. Z celého a dlúhého proroctwí sw. Hildegardis učinil sem řeč krátkú obecnému lidu proto, že ne všiekni mohú jmieti celého proroctwí a také neradi mnozí dlúhé řeči slyši. (Po proroctwj o žebrawých mnišjch). A byla žiwa sw. Hildegardis před početiem zákonuow žebrákuow dvě a pa-desát let. Neb ona byla léta božieho M^oC^o.XLVI°. Ale zákonowé žebrákuow léta b. M^oC^o.XCVIII^o jakož stojí w kronice Martiniami. Byla jest Hildegardis panna klášterská za času sw. Bernartha, ta jměla duch prorocký. A ta knihy swého proroctwí ostawila. A prawi že ty knihy schowány jsú w klášteře sw. Bernartha; a takéť prawi že je mají přepsány w Pražském kostele.
- 218—289. Kronika česká. O Pražském biskupu Ondřejowi Léta M.CC.VII° až do leta M.V^o.xxiii^o.
- 55) **HR.** rkps. Kralohradecký na pergaméně we folio, dvě stě geden list we wazbě z telecj kúže pressowané s mosazným kowanjm a záponami. Na druhém listu gest znak města Hradce nad Labem a na třetjm přjpis celé práce obci hradecké od Fikara z Wratu, kterýž práci tuto na prosbu Hradečan na se přigal w Praze 1531.
- Napřed gsau práwa konselská č. 14. a wnitřnj uspořádánj města, potom následuge vlastně Běh městských wýpowědi č. 10. welmi auplně.
- Rukopisowé knih dewaterých o práwech a súdech i o dskách země české Viktorina Kornelia ze Wšehrd uwezení gsau w připomenutj k této 1841 wydané knize str. IX. Že gestě wjce práwnjch rukopisůw českých we vlasti i w cizině w neznámosti ukryto gest, žádné pochybnosti nenj, tak ku přjkladu gsau dwa pokudž se pamatugi w pozů-stalosti appellačnjho rady Brožowského z Prawoslaw: snad i w pozůstalosti pilného Zeberera u swob. pána Krtičky z Jaden něco býti může, a kam se nynj práwnj rukopisowé z pozůstalosti guberniálnjho sekretáře Cerroniho dostali, též mi powědomo nenj. K žádánj by bylo, kdyby se přehled tento pomalu doplňowal: gednotné zpráwy mohly-by se budto Národnjmu českému Museum aneb této králowské české Společnosti wěd zasélati.
-

P ř j l o h a.

In nomine sancte ac indiuidue trinitatis amen. Notum esse uolumus universis tam presentibus quam futuris, quod nos Ottacarus qui et Premisl dei gratia tertius Boemorum rex de consilio suppanorum nostrorum ad petitionem ac preces nec non mandatum venerabilis Patris et domini Gregorii de Crescencio sancti Theodori diaconi cardinalis apostolice sedis legati patris utique honesti, prouidi et discreti, pro salute anime nostre et antecessorum, nostrorumque successorum, uniuersis monasteriis et conuentualibus ecclesiis pragensis diocesis remittimus, concedimus et donamus omnia que inferius sunt expressa. Inprimis siquidem remittentes uolumus et precipimus obseruari, ut homines omnium ecclesiarum et ecclesiasticarum personarum, qui de furto uel aliquo alio maleficio incusantur, non nisi per uicinus testimonium se expurgent et falsus accusator nobis in nec. denariis condempnetur. Et ut nullus hominum ecclesiarum a iudicibus prouincialibus sed a nobis uel summo iudice curie nostre uel cancellario si non fuerit causa sanguinis iudicetur. Concedimus etiam et donamus ut omnes clerici et ecclesiastice persone liberum habeant usum siluarum suarum ad omnia sua necessaria facienda. Preterea remittimus, concedimus et donamus ut homines ecclesiarum fugientes seruitutem debitam ecclesiis a uillicis regalibus seu aliis laicalibus personis non recipiantur. Illum etiam abusum uolumus aboleri qui non longo tempore inoleuit, quod monasteria seu alie ecclesie curru uictualibus honerutos nobis ad expeditionem proficiscentibus seu colloquium celebrantibus ministrabant et ne barones uel alii milites in domibus claustralium hospitentur contra uoluntatem ipsorum, quod si quis facere presumpserit, quod ibi consumpsit, in duplo restituat et nobis mille. ee. denarios persoluat. Medioeris uero persona similiter expensas ibi factas in duplo restituat, nobisque in sexcentis denariis condempnetur. Illud etiam penitus inbibemus ne marscalcus noster iunior pauperes in foro uendentes res suas in aliquo audeat molestare, excepto quod a quolibet homine panem, pisum, milium et salem uendente semel in septimana scilicet vi feria unum denarium uel equipollens recipiat et non ulcra. Illam etiam consuetudinem homines ecclesiasticos uolumus retinere quod ad succidendum siluam quod preseca dicitur uel castrum adificandum uel ad facienda fossata cum hominibus nostris et baronum laborent. Et ut que priuilegiis regum et ducum Boem. probari poterunt esse sua, uolumus quod habeant et possideant sine lite, et uti aliis testibus non cogantur. Et quando aliquis pro aliqua causa conuenitur liceat ei uti testimonio quorumcunque. Volumus etiam et precipimus obseruari, ne aliquis uillicus seu beneficiarius uel officialis noster sine iudicio nostro uel cancellarii seu maioris iudicis curie nostre homines ecclesiarum audeant molestare et ne quis ad iudicium uenire cogatur, uisi sub testimonio sit citatus. Et quia ab antiquo propter uilitatem monete a quolibet citato ad causam XXX denarii camerario soluebantur, uolumus ut XV denariis camerarius sit con-

temptus. Et quia abbates et alii ecclesiarum prelati ad alium quam ad nos pro causis suis refugium nullum habent, ubicunque generale colloquium debuerit celebrari, ad audiendas causas eorum, ante uel infra uel una die post cum paucis Boemis et cum cancellario promittimus eis audientiam nos daturos. Illam denique prauam et peruersam consuetudinem abolemus, qua clerici censebantur peiores esse iudeis uidelicet in teloneis in exitu terre nostre, nam ubi iudeus unum, clericus XXX denarios persoluebat. Si quis uero contrauenire presumpserit dominus telonei malefactorem statuat coram nobis, uel beneficio careat in quo clericos molestauit. Et quodocunque fur capitur in aliqua uilla sola domus in qua furtum inuenitur publicetur, uicine uero domus in pace permaneant, penam tamen, scilicet ccc denarios cum aliis persoluant. Hanc autem penam alleuiare uolumus, qua quando quis interficiebatur in aliqua uilla et interfector non capiebatur, quilibet rusticus in cc. denariis condempnari solebat nunc nos micis agentes cum eis, uolumus ut tota uilla in cc. denariis condempnetur. Item quia nobiles terre contra uoluntatem abbatum et prelatorum et clericorum aliorum equos suos pascendos in curiis eorum ponunt, qui nisi resipiscant equos ipsos ad usum nostrum recipi faciemus. Statuimus insuper et uolumus esse firmum ut quicunque contra remissiones, concessiones et donationes predictas aliquid presumpserit attemptare, in X. marcis auri continuo condempnetur; quinque iniuriam passo et quinque nostro erario componat. Vt autem presens priuilegium sit in perpetuum ualiturum nostris sigillis fecimus roborari. Acta sunt hec coram his testibus Dalebor iudex Martinus pincerna Jaros, Bohuslaus, Zdeslau, Cesta, Wsebor, Zauise iudex, Nicholaus, Hridebor, Iwan, Cresislau, Heinricus dapifer, Coiata subdapifer, Heinricus filius Bohute, Olicus filius Juric, Zbramir iudex de Plizen

Datum Prage per manus fidelis Cancellarii nostri Benedicti et prepositi Lutomiriensis. Anno dominice incarnationis ^o ^o ^o m^o cc^o xxii anno uero regni nostri xxv. indictione x. mense marci die x.

(Sigillum de cera rubra pendens.)

PAX REGIS OTTACARI IN MANVSCIWENCESLAI. B. SANCTVS WENCESLAVS
BOEMORVM DVX.

Ex orig. Arch. cap. prag. ubi duo exemplaria.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der königl.- böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften](#)

Jahr/Year: 1841-1842

Band/Volume: [5_2](#)

Autor(en)/Author(s): Hanky Waclawa

Artikel/Article: [IV. Prehled pramenu práwnjch w Cechách. 151-176](#)